

Пролог

Я народилася в Донецьку. На землі, де чи не найкращий чорнозем у світі. Чорний, як вугілля, розсипчастий, масний. Здавалося, що коли його добре розтерти між пальцями, то вичашиш з нього олію. У тому чорноземі росте все. Вирвеш зілля, кинеш на землю, а воно торкнеться своїм корінням тієї землі і знов забує.

Ця війна вирвала з корінням мільйони українців, струсила з них залишки чорнозему й розкидала світом.

Ця війна відібрала в більшості українців відчуття дому й змусила вмістити у «тривожну» валізу все життя. І хай би де ми жили, відчуття тривоги тепер завжди з нами, у тій валізі.

А ще ця війна відібрала в Україні її дітей. Різними способами. Понад п'ятсот дітей загинуло. Тільки за офіційними даними української влади до Росії депортували близько двадцять тисяч неповнолітніх. Їх примусом вирвали з української землі та намагаються «пересадити» в землю чужу. Понад 1,8 мільйона українських дітей евакуювано за кордон. Їхне коріння живиться тепер іншими традиціями, пристосовується до іншого менталітету й іншої мови там, де їх прихистили й підтримали.

Що це, як не продуманий і спланований геноцид? Убити, кого можеш, і викоринити все українське з тих, кого вбити не вдається.

У мене війна відібрала можливість розділити з рідними людьми радість народження дитини. У березні 2022 року, коли я ще не знала, чи вціліє мій будинок і чи побачу я колись близьких та друзів, за тисячі кілометрів від дому, в мене народилася донька. Мій острівець щастя в безодні горя. У день виписки я дивилася крізь лікарняне вікно на вулицю й бачила тільки об'єктиви телекамер, що вишикувалися зняти наш вихід зі шпиталю для вечірнього сюжету. Щоб на твою виписку приїхали журналісти в мирному житті, треба було стати мамою відразу п'ятох немовлят чи народити генія, який заговорив би просто в пологовому будинку. Мені ж вистачило «лише» на дев'ятому місяці вагітності після кількох ночей у бомбосховищі дістатися в чужих лижних штанах до США.

Ця книжка про наш із донькою непростий і дивний шлях, спочатку подалі від війни, а потім додому, у країну в борні, проте таку рідну. У країну, де не літають літаки й заборонені нічні прогулянки. У мій найкращий Київ — місто, яке люблю всім серцем. Місто, в якому так і не змогла з'явитися на світ моя донька, хоч як я хотіла бачити її «киянкою у першому поколінні».

За ті місяці, що мені судилося їздити світом, я зненавиділа три слова — українське *біженка*, англійське *refugee* та італійське *profugo*. Бо довелося повторити їх сотні разів, і кожне з них залишило в мені відкриту рану. А ще я зненавиділа звук коліщат валіз, що гуркотять асфальтом: тепер цей стукіт асоціюється не з подорожами, а з мамами, які, зібравши силу та волю в кулак, везуть своїх дітей подалі від війни і... України.

Я дуже вдячна всім людям у різних куточках світу за те, що допомагали мені й підтримували, коли я була не вдома. Але відчуття безпеки, яке дають мирні міста, приносить і величезне відчуття тривоги. Для мене найзатишнішим місцем виявився дім, де я, незважаючи на регулярні ракетні атаки, почуваюся спокійніше. Й іноді, в моменти тиші в небі та неймовірної краси навколо, навіть на мить здається, що й нема тієї війни.

А потім раптом помічаєш, як вона вдерлася в кожну шпарину нашого побуту. І нагадує про себе там, де її не мало б бути. Коли розгортаєш меню за QR-кодом, а першим — перед сніданками і десертами — бачиш мапу укриттів. Коли в оголошенні про оренду квартири серед описів планування й умеблювання знаходиш важливе уточнення, що коридор відповідає правилу «двох стін». Коли на місці туристичної агенції відкривається магазин військового спорядження.

Ця війна вже в кожному з нас. А ще вона в нашій землі — змішаній з кров'ю, слізьми, потом і порохом. Вона живитиме нашу пам'ять і наше коріння. Ця книжка — згадка про це: хоч як далеко ми тікали від війни і хоч як добре облаштовували своє життя в іншій країні, війна в кожному з нас. Нема українців, у яких вона зараз не живе — хай скільки їм років і хай де б вони від неї сховалися. І наші діти, зазвичай створені з любові, нахнення і поцілунків, носять в собі цю війну.

Список бажань

Сонячний ранок у Нью-Йорку.

Я сиджу на дерев'яному шезлонгу серед дерев і квітів у парку Гай-лайн та складаю список бажань у молескіні.

Восьме серпня 2021 року — сьогодні мені виповнюється тридцять вісім, і я щойно дізналася, що вагітна. П'ять тижнів.

Мене звати Олеся, і я з України.

П'ятнадцять років тому я приїхала з Донецька підкоряти Київ з однією валізою, половину якої займала подушка. Бабуся зробила мені її власноруч «на придане» і наполегливо вклала до моїх речей, коли одного дня я повідомила, що переїжджаю до столиці. Мені було, здається, років шість, коли вона пошила цю подушку. До сьогодні пам'ятаю, як бабуся обскубувала те пір'я, «щоб нічого не кололо», й складала пух в алюмінієвий тазик. Подушка вийшла такою величезною, що спати на ній можна хіба що напівсидячи. Але сперечатися з бабусею було марно, тому серпневого ранку 2006 року ми з подушкою приїхали до Києва.

У той час я працювала журналісткою, як і Керрі — героїня мого улюбленого американського серіалу «Секс і місто». Цей серіал захопив мене в студентські роки, як і мільйони інших дівчат по всьому світу. Я не пропускала жодної серії та мріяла одягатися так, як його героїні, мати таких подруг та стільки ж пригод, як вони, і врешті-решт потрапити до Нью-Йорка. Пакуючи

тоді валізу до Києва, про місто з обкладинки Wall Street Journal я навіть не мріяла, бо життя в шахтарській родині наприкінці 90-х було непростим, і найбільшою розкішшю була для нас у ті часи подорож під час відпустки до Криму. Та й який Нью-Йорк, якщо ти розпалюєш піч і щогодини підкидаєш вугілля, щоб не згасла.

Київ виявився суворим і лагідним одночасно. Для сміливців, які не боялися роботи, він відкривав багато можливостей. Уже за кілька років я мала роботу в парі та медіаконсалтінгу.

П'ять років тому я ризикнула започаткувати власний бізнес та разом з подругами «пірнула» в незнайому нам справу, насправді не розуміючи, вдасться щось чи ні. Тепер у мене в Києві успішний бізнес — коктейльний бар з назвою «Відьма-бар». Тоді ж, на старті, щоб зменшити витрати, ми власноруч фарбували стіни, зістарювали підлогу та розмальовували мітли для інтер'єру. Зараз це галасливе та веселе місце, де щодня працює таролог, який, наче священник на сповіді, слухає історії гостей, колекціонуючи їхні таємниці. Уже за рік наші тарологи почнуть «вигоряти», бо історії відвідувачів стануть геть іншими, і виявиться, що не можна пропускати крізь себе стільки болю.

Проте в цей момент я не можу уявити такого сценарію, тому відчуваю себе абсолютно щасливою: за всіма канонами сучасних емансипованих жінок у мене прекрасне життя в Києві. Ще десять років тому я бралася за будь-яку статтю, щоб заробити гроші, а тепер можу обирати лише те, що мені подобається. Я маю гнучкий графік, постійно чогось навчаюся, багато подорожую, тричі на тиждень ходжу в спортзал і щоранку сама вирішую, яким буде мій день. Тепер — до цього всього щастя — я ще маю дитину під серцем.

Сьогодні, у 2021 році, я живу тим життям, про яке не могла мріяти у 2001-му, коли вперше дивилася серіал про нью-йоркських подруг. Гуляю тими самими вулицями, що й героїні фільму, п'ю каву в тих самих кав'ярнях і маю що розповісти друзям за ланчем. Цього разу я прилетіла до Нью-Йорка разом

з подругою. З Оленкою ми познайомилися дев'ять років тому на програмі Школи політичних студій у Києві. Ще до початку навчання кожен отримав біографії своїх одногрупників. Дійшовши до опису тендітної дівчини з проникливим поглядом, я з подивом прочитала, що серед останніх культурних подій, які її захопили, була виставка робіт загиблого київського фотографа Віталія Розвадовського, яку я та ще кілька його друзів проводили напередодні. Олена працювала в адвокатурі, а я — піарницею в київській мерії. З того часу в житті кожної з нас багато чого змінилося. Подруга встигла обратися до українського парламенту, здобути освіту в Єлі та пережити непросте розлучення, а я тим часом намалювала понад п'ятдесят картин, двічі «прогоріла» у невдалих бізнес-проектах та завагітніла просто напередодні нашої подорожі.

Тож у мій тридцять восьмий день народження ми замість бару плануємо піти в кондитерську. Астрологи кажуть, що сьогодні якийсь суперпотужний «молодий місяць у Леві» й особливо пощастить тим Левам, чий день народження припадає на восьме серпня. «На вашій вулиці перекинулася вантажівка з пряниками!» — так і написано.

Задля здійснення бажань астрологи рекомендують у момент сходження місяця (восьмого серпня о 16:51 за Києвом) взяти найгарніший новий блокнот і найкращі ручки, а тоді в хорошому настрої та якомусь особливому місці записати свої бажання.

Я підготувалася до вантажівки з пряниками дуже серйозно — в книгарні Barnes & Noble на П'ятій авеню придбала найкрасивіший молескін, і о 9:51 за Нью-Йорком та 16:51 за Києвом, у свій тридцять восьмий день народження, разом з подругою розташувалася на дерев'яних шезлонгах парку Гай-лайн. Під французький шансон взялася записувати свої бажання за принципом улюбленого Вінстона Черчилля: «Мої смаки прості. Я легко задовольняюся найкращим». Сумнівів нема: мене очікує дуже щасливий рік, а далі буде більше та краще.